

DÖNEM SONUNA İLİŞKİN ÖNEMLİ HATIRLATMALAR

Dr. Celal ÇELİK
ECOVİS DEĞER BAĞIMSIZ DENETİM VE YMM A.Ş.
21.12.2017

Temel Kavramlar ve İlkeler

Envanter Çıkarma

Değerleme

Dönemsellik

Tahakkuk ve tahsil ilkesi kavramları

Gider kaydında ilkeler

Bilanço Kalemleri İtibariyle Dönem Sonu İşlemleri

Diğer Yılsonu İşlemleri

TEMEL KAVRAMLAR

ENVANTER

VUK 185

Hesap döneminin sonu **bilanço günü**dür.

Bilanço günü aynı zamanda **değerleme günü**dür.

Envanter çıkarmak, bilanço günündeki mevcutları, alacakları ve borçları (işletmeye dahil iktisadi kıymetleri) saymak, ölçmek, tartmak ve değerlemek suretiyle kesin bir şekilde ve müfredatlı olarak tespit etmektir.(VUK md. 186)

Ticari teamüle göre tartılması, sayılması ve ölçülmesi mutlak olmayan malların değerleri tahminen tespit olunur.

Değerleme Kavramı ve Ölçüleri

□ Değerleme, vergi matrahının hesaplanmasıyla ilgili iktisadi kıymetlerin takdir ve tespittir. (VUK; 258)

□ Değerleme ölçüleri aşağıdaki gibidir.

1. Maliyet bedeli;
2. Alış bedeli
3. Borsa rayici;
4. Tasarruf değeri;
5. Mukayyet (kayıtlı) değer;
6. İtibari (nominal) değer;
7. Vergi değeri;
8. Rayiç bedel,
9. Emsal bedeli ve ücreti.

Değerleme İlkeler

- ❑ Değerleme Vergi Usul Kanunu'nun 3. kitabına göre (VUK md. 258 – 330 uncu maddelerine göre yapılır.
- ❑ Değerleme geçici vergi sonlarında ve hesap dönemi sonlarında yapılır.
- ❑ Değerlemede, iktisadi kıymetlerden her biri tek başına nazara alınır. Teamülen aynı cinsten sayılan malları ve düşük kıymetli mütefferik eşyayı toplu olarak değerlemek caizdir. (VUK 260)
- ❑ Değerleme yapılması aksi kanunda belirtilmedikçe zorunludur. Varlıkların bir kısmı değerlendirirken, diğerlerinin değerlendirilmemesi olmaz.
 - ❑ Örneğin, dövizli alacakları değerlerken, dövizli borçların değerlendirilmemesi mümkün değildir.)

Dönemsellik, işletmelerin sınırsız kabul edilen ömrünün belli dönemlere bölünmesi ve her dönemin faaliyet sonuçlarının diğer dönemlerden bağımsız olarak saptanmasını ifade eder.

Gelir ve giderlerin tahakkuk esasına göre muhasebeleştirilmesi, hasılat, gelir ve karların aynı döneme ait maliyet, gider ve zararlarla karşılaştırılması dönemsellik ilkesinin gereğidir.

Dönemsellik ilkesine aykırılık: Yıllara Sari İnşaat İşlerinin Vergilendirilmesi

Tahakkuk kavramı

Tahakkuk esası, vergiye tabi gelirin veya giderin **mahiyet ve tutar itibariyle kesin** olarak hesaplanabilir olmasını ifade eder.

Ticari kazanç ve kurum kazancında elde etmede tahakkuk ilkesi geçerlidir.

(GVK md 1, 37, VUK md 283 ve 287)

Tahakkuk ilkesi uyarınca, ödeme veya tahsilat önemli değildir. Gelir tahsil edilmese de beyana dahil edilir, bir gider ödenmese de gider kaydedilir.

Gelirin elde edilmesinde temel ölçü, mal satışlarında malın tasarruf hakkının alıcıya devri, hizmet işlemlerinde hizmetin (ifası) tamamlanmasıdır.

Gelirin elde edilmesinde ilkeler TMS-18

Malın sahipliği ile ilgili risk ve getirileri alıcıya devredilmiş olmalıdır.

Satılan mal üzerinde satıcının bir kontrol veya sahipliği sürdürülmemelidir.

Hasılat tutarı güvenilir biçimde ölçülebilmelidir.

Ekonomik yararın işletme için elde edilmesi muhtemel olmalıdır.

Satılan mal veya hizmete ilişkin maliyetlerin güvenilir biçimde ölçülebilir olması gerekir.

GVK'da gelirin safiliği, dönemsellik ve tasarruf ilkesi, teslim ve hizmet ifası kavramları ile TMS-18 arasında paralellik var.

Tahakkuk ilkesine aykırılıklar

- **SGK primleri fiilen ödendiği tarihte gider yazılabilir. (5510 s. Kanun md. 88)**
- **Kıdem tazminatı ve garanti gider karşılıklarının fiili ödeme tarihinde gider yazılması gerekir.**
- **Yılın son ayına ilişkin olarak izleyen yılın ilk ayında düzenlenen telefon, elektrik, su, doğalgaz faturalarının ödendiği tarihte (dönemde) gider yazılması mümkündür.**
- **Yargı kararlarına göre geçmiş dönemlere ilişkin ödenen giderler (Örn: Yargı kararıyla veya uzlaşma yoluyla ödenen damga vergisi)**
- **İhtilaflı alacakların yargı kararı sonunda gelir yazılması**
- **Yıllara yaygın inşaat işlerinde geçici kabul tutanağının onaylandığı tarih itibariyle kazanç tespiti.**

Elde Etmede Özellikli Konular

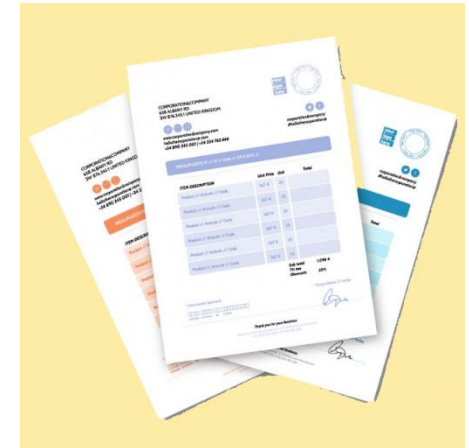
- **İhracat işlemlerinde malın gümrük hattından geçmesi (Fiili ihraç tarihi – gümrük beyannamesinin kapandığı tarih çelişkisi)**
- **Özel inşaat işlerinde yapı kullanma izin belgesinin alınması veya fiili kullanıma başlama.**
- **Devlet yardımlarında gelirin tahsil edilebilir hale gelmesi (Tahakkuku),**
- **Vadeli mevduatta ve kredilerde kıst yapılmalıdır.**

Gider kaydında temel ilkeler

- Gider ile kazancın elde edilmesi veya sürdürülmesi arasında bir nedensellik (illiyet) bağı olmalıdır.
- Gider ilgili hesap dönemi ile ilgili olmalıdır (dönemsellik ilkesi)
- Harcamanın, kazancı vergiye tabi bir faaliyetle ilgili olmalıdır. İstisna faaliyetlerle ilgili giderler indirim konusu yapılamaz.
 - Örnek. Yurtdışı inşaat faaliyetiyle ilgili giderler (KVK 5/h uyarınca istisna)
 - **İstisnası:** iştirak edinimi için kullanılan kredi faizleri, KVK md.5/3 istisnası)
- Yapılan harcama aktifleştirilmesi gereken maliyet unsuru olmamalıdır. (Duran varlıklar için değer artırıcı giderler aktifleştirilmelidir.) (VUK,272)
- Giderler tevsik edilmelidir (belgelendirilmelidir) (VUK md.227)

Giderlerin Tevsiki (Belgelendirilmesi)

- **Temel İlke: Giderler tevsik edilmelidir (VUK md.227)**
- **İstisnası: (VUK md.228)**
- Örf ve teamüle göre bir belgeye istinat edilemeyen giderler (Örn. Minibüslere yapılan ödemeler)
- Belge temin edilemeyen giderler
- Vergi kanunlarına göre götürü tespit edilen giderler
- İhracat yapan ve döviz kazandıran şirketlerin hasılatlarının % 0,5'ine kadar olan kısmı
- **Sorunlar**
 - Perakende satış fişleri gider kaydedilebilir mi?
 - Promosyon harcamaları ve hediyeler?

Tahsilat İlkesi (Gelir Vergisinde Kısmen geçerli)

Bir borcun kısmen ya da tamamen parayla ya da aynı olarak kapatılmasına ödeme, alacakların toplanması veya süresi içinde ödemeyenlerin yasal yoldan alınmasına tahsilat denilmektedir.

Tahsilat ilkesinde ödemenin fiilen ya da hesaben alınması veya yapılması esastır.

Gelir Vergisinde Serbest Meslek Kazançlarında tahsilat ilkesi geçerlidir.

GMSİ'nda geçmiş yıl hasılatları ile cari yıl gelirleri yönünden tahsilat ilkesi geçerlidir. Ancak peşin tahsil edilen kiralardan yönünden tahakkuk ilkesi geçerlidir. Peşin tahsil edilen kira geliri ilgili dönemde beyan edilir.

BİLANÇO KALEMLERİ İTİBARIYLA DÖNEM SONU İŞLEMLERİ

Kasa ve Bankaların Değerlemesi

- TL cinsinden olanlar itibari bedelle değerlendirilir.
- Döviz cinsinden paralar TCMB tarafından belirlenen döviz alış kurları ile değerlendirilir. Kasa mevcudu efektif alış kuru, Diğerleri döviz alış kuru ile değerlendirilir.
- **KASA HESABINDA SORUNLAR**
 - Kasa bakiyesinin yüksekliği sorunu
 - Kasa açıklarının durumu
 - 7.000 TL'nin üzerindeki işlemlerin banka vasıtasıyla yapılmaması, tevsik sorunu.
 - Kasa hesap bakiyesinin alacak vermesi
 - Vadeli mevduat hesaplarının değerlendirilmesi
 - Banka kredi borçlarının değerlendirilmesi

Menkul Kıymetlerin Değerlemesi

VUK 279

Alış bedeli ile değerlendirilen menkul kıymetler;

- Hisse senetleri
- A tipi fonların katılma belgeleri
- Borsa rayici bulunmayan, getirisi ihraç edenin kar ve zararına bağlı olarak doğan ve değerlendirme günü itibariyle hesaplanması mümkün olmayan menkul kıymetler

Borsa rayici ile değerlendirilen menkul kıymetler;

- Diğer menkul kıymetler

Borsa rayici yoksa, menkul kıymetin “dönem getirisi” alış bedeline ilave edilir.

Hazine bonosu, devlet tahvili, özel sektör tahvili, B tipi fonlar gibi menkul kıymetler belirli faiz oranı dikkate alınarak hesap dönemi sonunda gelir tahakkuku yoluyla gelir hesaplarına alınmalıdır.

Kar/zarar ortaklığı belgelerinde gelir vade sonunda doğar.

Stokların (Emtia) değerlemesi VUK 274, 275)

- Stoklar gerek başlangıçta gerekse dönem sonlarında **maliyet bedeli** ile değerlendirilir.
- Ancak satış bedelinin maliyet bedeline göre %10 ve daha fazla düşük olması halinde **emsal bedeli** üzerinden değerlendirilebilir.(VUK 274)
- Malın aktife (stoklara/ambara) girdiği tarihe kadar oluşan kur farkları maliyete eklenir. Sonrasında oluşan kur farkları gider yazılabilir. (VUK GT 238)
- Finansman temini açısından alınan kredilerden dönem sonu stoklara pay verilmesi ihtiyaridir. (VUK GT 238)
- Vadeli alınan mallarda, alışa ilişkin vade farkları malın maliyet bedeline eklenmektedir.
- *Madde 262 – Maliyet bedeli, iktisadi bir kıymetin iktisap edilmesi veyahut değerinin artırılması münasebetiyle yapılan ödemelerle bunlara müteferri bilûmum giderlerin toplamını ifade eder.*

Stoklar- Özellikli Konular

- **Büyük mağazalar, eczaneler ile Maliye Bakanlığı'nca izin verilen büyük sanayi kuruluşları envanterlerini 3 yılda bir çıkarabilirler ancak diğer mükellefler her yıl çıkarır.**
- **Stok sayımları ve envanter listeleri**
- **Alım giderlerinin maliyete eklenmesi zorunluluğu**
- **Stok değerlendirme yöntemleri (fiili maliyet yöntemi, FIFO veya ortalama maliyet kullanılabilir, LIFO kullanılamaz)**
- **KDV iadesi alan firmalarda FIFO yönteminin fiilen zorunlu hale gelmesi. (İmalat işletmelerinde Yüklenilen KDV Listesi eziyeti)**
- **Fire olarak ayrılan hurdaların değerlemesi ve zayi olan mallara ait KDV'nin indiriminin reddedilmesi**

Değeri Düşen Malların Değerlenmesi

VUK 274, 278

Değerli düşen aşağıdaki mallar **emsal bedel** ile değerlendirilir.

- Satış bedeli maliyet bedeline göre %10 ve daha fazla düşük olan mallar,
- Yangın, deprem ve su basması gibi afetler yüzünden değerini kaybeden mallar,
- Bozulmak, çürümek, kırılmak, çatlamak, paslanmak gibi haller nedeniyle değeri düşen mallar,
- Maliyetlerinin hesaplanması mutlak olmayan hurdalar ve döküntüler, üstüğü, deşe ve ıskartalar

Emsal bedeli ve emsal ücreti:

Madde 267 – Emsal bedeli, gerçek bedeli olmıyan, veya bilinmiyen veyahut doğru olarak tesbit edilemiyen bir malın, değerlendirme gününde satılması halinde emsaline nazaran haiz olacağı değerdir.

Alacakların ve Borçların Değerlenmesi

VUK 280, 281, 285

Türk Lirası cinsinden alacaklar ve borçlar **mukayyet (kayıtlı) değerleriyle** değerlendirilir.

Yabancı para cinsinden alacak ve borçların değerlemesinde, TC Maliye Bakanlığı tarafından açıklanan bir kur varsa o, yoksa TCMB Döviz Alış kuru esas alınır.

Mevduat veya kredi sözleşmelerine müstenit alacaklar ve borçlar değerlendirme gününe kadar hesaplanacak faizleriyle birlikte dikkate alınır.

Senetli alacaklar ve borçlar ile vadeli çekler için reeskont ayrılabilir.

Reeskont işleminde TL cinsi unsurlarda **TCMB resmi iskonto haddi**, dövizli varlıklarda ise **LIBOR faiz oranları** esas alınır.

Yasal koşulların varlığı halinde, alacaklar için karşılık ayrılması mümkündür.

Duran Varlıkların Değerlenmesi

VUK 269 – 273

- **Duran varlıklar (gayrimenkuller, demirbaşlar, özel maliyet bedelleri, gayrimaddi haklar) maliyet bedeli ile değerlendirilir.**
- **Maliyet bedeli, iktisadi bir kıymetin iktisap edilmesi veyahut değerinin artırılması münasebetiyle yapılan ödemelerle bunlara müteferri bilumum giderlerin toplamını ifade eder. (VUK 262)**

Duran Varlıklara Eklenecek Unsurlar

- Mal bedeli, gümrük vergileri, nakliye, sigorta, montaj giderleri maliyet bedeline dahildir.
- Kur farklarının duran varlığın aktifleştirildiği dönem sonuna (31.12. tarihine) kadar olanların maliyet bedeline eklenmesi zorunludur. (163 nolu VUK Tebliği)
- Aktife girdiği tarihe kadar (yatırım döneminde) ortaya çıkan faizler

Maliyet bedeline eklenmeyecek unsurlar

- Noter, mahkeme, kıymet takdiri, komisyon ve tellaliye giderleri ile tapu harçları ve Özel Tüketim Vergilerinin maliyet bedeline eklenmesi veya doğrudan gider yazılması konusunda mükellefler serbesttirler.
- Binek otomobillere ait ÖTV doğrudan gider yazılabilir.
- Ancak KDV'nin gider yazılması konusu tartışmalıdır.

Özel Maliyet Bedelinin Değerlemesi

VUK 272, 327

Kiralanmış bir gayrimenkulde, normal tamir ve bakım gideri dışında, kiralanın gayrimenkulü genişletmek veya iktisadi kıymetini devamlı olarak artırmak için yapılan harcamalar **özel maliyet** olarak adlandırılır.

Özel maliyetler kira süresinde, kira süresi belirsizse, 5 yıl içinde eşit taksitlerle itfa edilir.

Kira sözleşmesi ve süresinden kaynaklanan sorunlar

Kira süresinden önce taşınmazın boşaltılması

YİD modeli yatırımlarda kiralayanın geliri elde ettiği tarihe ilişkin tartışmalar. (tesis inşası-sözleşmenin sonu)

Elektrik üretim ve dağıtım varlıklarının amortismanı, işletme haklarının amortismanı

Özel Maliyet Bedeli (Devam)

Kiralanan yerin satın alınması hali ve yeni bir elde etme

Kiralayana terk edilen tesislerin emsal bedeli,

Brütleştirme işlemi ve aynı tahsilde stopaj olabilir mi? Sahibinin mükellefiyet durumu terk edilen tesisin değeri üzerinde etkili olabilir mi?

Sadece KDV için fatura olur mu? Kiralayan müşteri sayılabilir mi?

Kiralayan iktisadi işletme ise

Kiralayan gerçek kişi ise

Kuruluş ve Örgütlenme Giderlerinin Değerlemesi VUK 282

İlk tesis ve taazzuv giderleri = Kuruluş ve örgütlenme giderleri

- Kurumun tesis olunması,
- Yeni bir şubenin açılması,
- İşlerin devamlı bir surette genişletilmesi için yapılan
- ve karşılığında maddi bir kıymet iktisap olunmayan giderler.

İlk tesis ve taazzuv giderlerinin aktifleştirilmesi **ihtiyaridir**.

Direkt gider yazılır veya aktifleştirilirse, 5 yılda 5 eşit taksitte itfa olunur.

Peştemallıkların (şerefiye) Değerlemesi

VUK 282

Peştemallık = Peştamal ?

Peştemallık, hava parası, şerefiye

- Konumu son derece güzel olan işyerlerinin kiralanmasında,
- İçindeki kiracının çıkarılması veya o yerin kiralanabilmesi amacıyla ödenen hava paraları
- şirket birleşmelerinde (Bir işletmenin satın alınmasında, aktiflerin piyasa değeri üzerindeki kısmı. (Satın Alma Bedeli- Rayıç Bedele Göre Hesaplanan zvarlık)= şerefiye veya peştamallık)

Peştemallıklar hukuken gayrimaddi haklardan farklıdır. Çünkü gayrimaddi haklar zilyetliğe “kullanım hakkına” konu olabildiklerinden, alıkonabilmekte, saklanabilmekte, devredilebilmektedir. Ancak peştemallığın alımı veya saklanması mümkün değildir.

Peştemallıklar **mukayyet bedeli** ile değerlenir ve 5 yılda eşit yüzdelerle amortismanına tabi tutulur .

Peştamallığın amortismanına tabi tutulabilmesi için alış faturasında ayrıca gösterilmesi gerekir. Değeri kim hesaplayacak?

Peştemallık bedeli genel oranda KDV’ne tabidir.

şirket hisselerinin hisse senedi ile satın alınmasında hisse senedi alış bedeli ile değerlendiğinden ayrıca peştemallık hesaplanmamalıdır.

İştirak edilen şirketle birleşilmesi halinde iştirak değeri ile nominal sermaye farklı ise, fark bilançoda ayrıca gösterilebilir, zarar yazılması halinde vergiyle ilgilendirilmez.(1 no.KV Tebliği, 19.1)

İştiraklerden gelen bedelsiz hisselerin ana şirkette artışının kaydı

İştirakler ve bağlı ortaklıklar alış bedeli ile değerlendirilir.

KVK GT1 düzenlemesi uyarınca, iştirak veya bağlı ortaklık konumundaki şirkette kâr yedeği sermayeye ilave edildiğinde, ana şirket «**nominal tutar kadar**» iştirak hesaplarına ve dönem kârına kaydedecek ve iştirak kazançları istisnasına konu edilecektir.

-----/-----

İştirakler Hesabı xx

640- İştiraklerden Temettü Geliri xx

-----/-----

- Diğer sermaye yedekleri kullanılarak yapılan sermaye artışlarında ise, hisse senetlerinin adedinde değişiklik olmakta, iştirak edenlerin aktif ve pasiflerinde bir artış olmamaktadır.

Amortismanlar (VUK 313-330)

İşletmede bir yıldan fazla kullanılan ve yıpranmaya, aşınmaya veya kıymetten düşmeye maruz bulunan duran varlıklar değerinin, VUK hükümlerine göre yok edilmesi amortisman mevzuunu teşkil eder. Unsurları,

1. İşletmede bir yıldan fazla kullanılması
2. Yıpranma, aşınma veya kıymetten düşmeye maruz bulunması- (BOŞ ARSA VE ARAZİLER amortismanına tabi değildir.)
3. İşletmeye ait olma kavramı
4. İktisadi ve teknik bütünlük bulunması
5. Kullanılmaya hazır halde olma kavramı

- **2017 yılı için 900 TL altında olanlar doğrudan gider yazılabilir.**
- **Faydalı ömür esası**
- **Amortisman yıllık ayrılır. İstisna: binek araçlar için kıst amortisman geçerli.**
- **Amortisman ayrılması ihtiyari mi?**

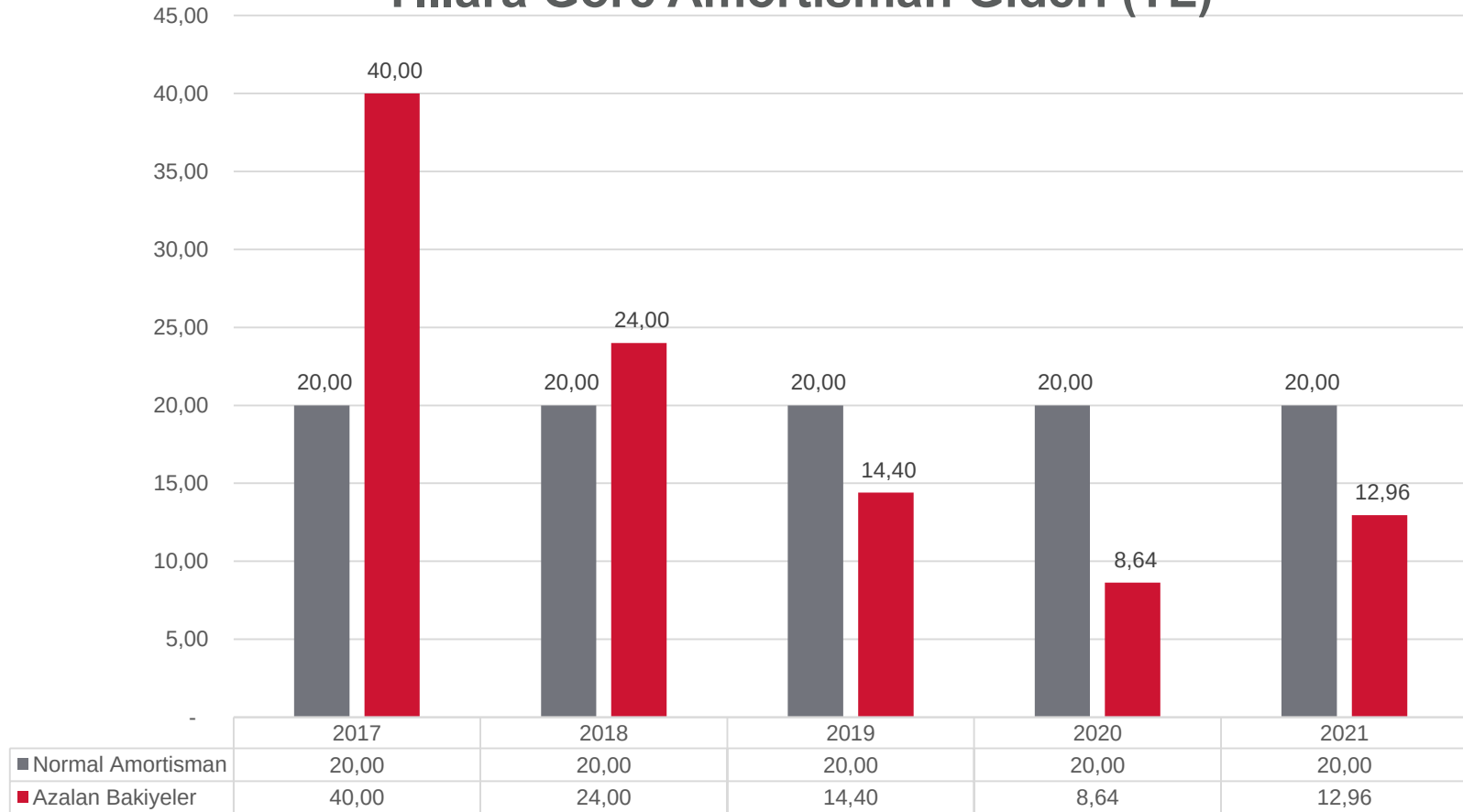
Amortisman yöntemleri

	Normal Yöntem	Azalan Bakiyeler Yöntemi
Oran	Normal oran	Normal oranın 2 katı
Amort. Matrahı	Akfife giriş değeri	Net bilanço değeri

- Azalan bakiyeler usulünden normal yönteme dönülebilir.
- Normal usule başlandıktan sonra dönülemez.

Normal – Azalan Bakiyeler Yöntemlerine Göre Amortisman tutarları

Yıllara Göre Amortisman Gideri (TL)

■ Normal Amortisman ■ Azalan Bakiyeler

Amortisman kontrolleri

- Amortisman listeleri ile mizan bakiyelerinin kontrolünü yapılmalı. (250-256; 257-268 no'lu hesaplar)
- Amortisman oranları olarak Maliye Bakanlığı tebliğlerinde yer alan oranların uygulanıp uygulanmadığı kontrol edilmeli.
- Binek otomobillerinde kıst dönem amortisman konusu. İlk yıl ayrılmayan amortismanın son yılda (5.yılda) ayrılmasına dikkat edilmeli.
- Amortisman oranının düşük tespit edilmesi veya hiç amortisman ayrılmaması mümkün mü?
- Plakası henüz takılmayan araçlarda amortisman
- Ayrılmayan amortismanlar, duran varlık satılırken dikkate alınmalı mı?
- Amortisman listelerinin envanter defterine eklenmesi gerektiği unutulmamalı.
- Yurtdışındaki şantiyelerde kullanılmak üzere geçici ihraç rejimi kapsamında gönderilen makinelerin amortismanı Türkiye'de ayrılmamalı.

Amortisman - devam

- Devir, birleşme ve bölünmede amortisman nasıl ayrılacak?
- Kullanılmış kıymetlerin satın alınmasında amortisman.
- Kiralama yoluyla sağlanan kıymetlerde amortisman.
- Leasing (ana para üzerinden amortisman)
- Adi Kiralama -Hasılat Kiralama (amortisman mal sahibi tarafından ayrılır)

Karşılıklar (VUK 288)

Karşılıklar:

Madde 288 – Hasıl olan veya husulü beklenen fakat miktarı katiyetle kestirilemiyen ve teşebbüs için bir borç mahiyetini arz eden belli bazı zararları karşılamak maksadiyle hesaben ayrılan meblağlara karşılık denir.

Karşılıklar mukayyet değerleriyle pasifleştirilmek suretiyle değerlenir.

Amortisman kayıtları hakkındaki özel hükümler mahfuzdur.

Maliye Bakanlığı görüşü, VUK'nun 288'nci maddesinin vergisel yönden karşılık ayırmak için yeterli olmadığı; şayet ayrılırsa mali kârın tespitinde gider olarak dikkate alınamayacağı, karşılık ayırmak için özel bir yasal düzenlemeye ihtiyaç bulunduğu şeklindedir.

KARŞILIK TÜRLERİ

- ❖ **Şüpheli alacak karşılığı**-yasal koşulları taşımak kaydıyla yazılabilir.
- ❖ Garanti gider karşılığı
- ❖ Kıdem tazminatı karşılığı
- ❖ Dava gider karşılıkları
- ❖ Muhtemel zararlar karşılığı

Peşin Tahsil Edilen Gelirler ve Gider Tahakkuk

VUK 287

Pasif geçici hesap kıymetleri:

Madde 287 – Gelecek hesap dönemlerine ait olarak peşin tahsil olunan hasılat ile cari hesap dönemine ait olup henüz ödenmemiş olan giderler mukayyet değerleri üzerinden pasifleştirilmek suretiyle değerlendirilir.

Peşin Tahsil Edilen Gelirler

Garanti hizmeti satışında, gelecek dönem ait gelirler, bu maddeye dayanarak pasifleştirilebilir.

Gider Tahakkukları

Benzer şekilde, yıl sonlarında sayaçlar okunarak, fiili elektrik kullanımları vb harcamalar, gider yazılabilir.

Benzer şekilde, tahvil çıkaran şirketler, işlemiş faizlerini gider yazmak zorundadırlar.

Peşin Ödenen Giderler ve Gelir Tahakkukları

VUK 283

Aktif geçici hesap kıymetleri:

Madde 283 – Gelecek bir hesap dönemine ait olarak peşin ödenen giderler ile cari hesap dönemine ait olup da henüz tahsil edilmemiş olan hasılat, mukayyet değerleri üzerinden aktifleştirilmek suretiyle değerlendirilir.

Peşin Ödenen Giderler

Peşin ödenen giderler, aktifleştirilir.

Gelir Tahakkukları

Bankada bulunan mevduatın, yılsonuna kadar olan faizleri gelir yazılmak durumundadır.

₺ Bitcoin (BTC) (Kripto Para) Nedir?

Bitcoin 2008 yılında Satoshi Nakamoto tarafından deneysel olarak başlatılmış, herhangi bir merkez bankası, resmi kuruluş, vs. ile ilişkisi olmayan, ancak ülkelerin para birimleriyle alınıp satılabilen, herhangi bir üçüncü parti hizmetine aracı kurumuna gerek kalmadan transferi yapılabilen **bir tür dijital para birimidir.**

Bitcoin ve Vergi

SPK: «Menkul kıymet» olarak adlandıramaz, çünkü menkul kıymetin arkasında gerçek bir işlem olması gerekir.

TC Merkez Bankası: Paranın bir devletin merkez bankası tarafından ve yine fiktif de olsa bir değer kaşılığında basılmış olması gerektiğinden yola çıkarak Bitcoin'e «para» denilemeyeceği görüşünde.

Maliye: Henüz resmi bir görüş ifade edilmedi ama «emtia» olarak nitelendirilebilir.

Bitcoin nedir?	Değerleme Yöntemi	KDV Uygulaması	Şahıs Gelir vergisi
Emtia	Maliyet Bedeli	Var *	Var
Menkul Kıymet	Borsa rayici	İstisna	Var
Para	Borsa rayici	İstisna	Yok
Gayri maddi hak	Maliyet bedeli	Var *	Var
Diğer	Borsa rayici	Var *	Var

* KDV yurt içi teslimlerde var, yurt dışı teslimlerde yok.

Bilanço kalemleri itibariyle değerlendirme ölçüleri

- ☐ Taşınmazlar, demirbaş eşyalar, ticari mallar, inşa edilen bina ve gemiler ile makine ve tesisatlar, imal edilen mallar, zirai mahsuller, hayvanlar: **maliyet bedeli** ile değerlendirilir.
- ☐ Yabancı paralar, dövizli alacak ve borçlar: Borsa değeri (VUK,Md:280) (TC Merkez Bankası Döviz Alış Kuru)
- ☐ Menkul kıymetler: Hisse senetleri, A tipi yatırım fonu katılma belgeleri, iştirakler **Alış bedeli** (VUK,Md:279)
- ☐ Diğer menkul kıymetler: Borsa rayici
- ☐ TL Kasa ve banka hesapları, çıkarılan tahviller: **İtibari değer**
- ☐ TL alacak ve borçlar, peştemallıklar, aktif ve pasif geçici hesaplar, ilk tesis ve taazzuv (kuruluş ve örgütlenme) giderleri, ARGE harcamaları: **Mukayyet değer**
- ☐ Mevduat ve kredi hesapları: Değerleme gününe kadar hesaplanacak faizi ile birlikte mukayyet değeri ile

Değerleme İşlemleri- Devam

- Menkul kıymetler ve mevduat hesaplarına ait kıst dönem getirisinin gelir olarak tahakkuk ettirilmesi ve çıkarılan tahvil faiz ödemelerinin kıst olarak hesaplanması gerekir.
- Yabancı para cinsinden olan alacak ve borçların **değerlemesi zorunludur.**
- Forward işlemlerinin değerlendirilmesi işlemin gerçekleştiği tarihte yapılmalı. Yapılan işlem kur riskini bir tür sigortalama
- Borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesi .(163 nolu Tebliğ)
- İştirak hissesi alımlarında iştirakle ilgili finansman giderleri gider yazılır.
- Yatırım kredilerinin değerlendirilmesi ve lehe doğan kur farklarının maliyetten indirilmesi mümkün,
- Yatırım kredisi finansman maliyetleri ile gelirlerinin netleştirilmesi (334 nolu VUK Genel Tebliği)

DÖNEM SONUNDA YAPILACAK DİĞER İŞLEMLER

Gelir tablosunun düzenlenmesi

Bütün gelir, satış, gider, maliyet ve kar/zarar brüt tutarlar üzerinden gösterilir. (Brüt esası)

Hiçbir satış, gelir ve kar kalemi maliyet, gider ve zarar kalemi ile mahsuplaştırılarak gelir tablosu dışında tutulamaz.

Gerçekleşmemiş satışlar, gelir ve karlar gerçekleşmiş gibi veya gerçek tutarından az veya yüksek gösterilemez.

Belli dönemin satış ve gelirleri ile bunları elde etmek için yapılan maliyet ve giderler karşılaştırılmalıdır. (Dönemsel)

Yıllara sari inşaat işlerinin faaliyet sonuçları, tamamlandığı dönem gelir tablosunda gösterilir.

Varlıklar için uygun amortisman ayrılmalıdır. (Vergi hukukunda ihtiyari mi?)

Birden fazla faaliyeti ilgilendiren maliyetler uygun dağıtım anahtarları kullanılarak dağıtılmalıdır.

Karşılıklar keyfi olarak kullanılmaz ve dönem karı diğer döneme aktarılamaz.

Zarar Mahsupları

Geçmiş yıllar zararlarının mahsup edilebilmesi şartları(KVK 9)

- 5 yıldan fazla nakledilmemek,
- Her yılın zarar tutarının beyannamede ayrı ayrı gösterilmesi,
- Mahsup edilecek zararın ilgili olduğu dönem beyannamesinde gösterilmesi, gerekmektedir.

İlgili olduğu yıl beyannamesinde veya izleyen yıllarda gösterilmeyen geçmiş yıl zararları kazancın olduğu dönemde indirilebilir mi? Şekil mi önemli, öz mü? Maliye'nin görüşü şeklin özün önünde olduğu yönünde. **Düzeltilme beyanı verilebilir.**

Devralınan kurum zararlarının beyannamede gösterilmesi

Devralınan kurumun öz kaynağını aşan zararların mahsup edilemeyeceği

Devralınan kurum faaliyetine 5 yıl süreyle devam edilmesi.

KDV Yönünden Dönem Sonu İşlemleri

Aralık ayına ait beyannamede devren KDV tutarı ile mizanda 190 hesabın mutabık olup olmadığı, beyannamede ödenecek KDV varsa 360 no'lu hesapla mizanın uyumu.

Gelir Tablosuna yansıyan KDV'ne tabi gelirler toplamı ile KDV beyannamelerindeki teslim ve hizmet toplamının uyumu var mı?

KDV tevkifatına tabi işlemlerin kontrolü (2 No. Beyanname konusu)

Kur farklarında KDV hesap dönemi sonunda değil borcun/alacağın kapatıldığı (fiilen ödendiği) dönemde

KDV Dönem Sonu İşlemleri -2

- **İndirimli orana tabi teslimleri olan mükelleflerde teslim ve hizmet tutarlarının KDV oranları itibariyle uyumunun kontrolü yapılmalı.**
- **İhraç kayıtlı satışı olanlarda 192 ve 392 no'lu hesapların satış faturaları ve gümrük beyannameleri ile karşılaştırılması.**
- **KDV iadesinden olan alacaklar vergi borçlarına mahsup edilmiş ise dilekçeler ile 360 ve 361 no'lu hesapların kontrolü yapılmalı.**

Dönem Sonu Muhasebe İşlemleri

- Dönem sonunda gelecek yıllara ait gelir ve giderler ilgili hesaplara alınmalı
- Vadesi 1 yıl ve daha az veya fazla olan hesap kalemlerinin bilançoda ilgili hesap grubunda gösterimi yapılmalı
- 280 Nolu hesabın 180 nolu hesaba devri
- 400 nolu hesabın 300 nolu hesaba devri
- Kısa vadeli borç/alacakların ve uzun vadeli borç/alacak durumunun değerlendirilmesi
- 101, 121/221 hesaplar ve 103 vadeli çeklerin 321/421 nolu hesaplara devri
- Envanter, değerlendirme ve amortisman işlemlerinin gözden geçirilmesi
- Gider ve maliyet hesaplarının yansıtılması
- Gelir tablosu ve Bilanço'nun çıkartılması

Şirket Aktifleri Değerlenerek Öz Kaynaklar Yükseltilebilir mi?

Yeniden değerlendirme ve enflasyon düzeltmesi yapılması yasal olarak imkansız.

Finansal tablolar TFRS ilkeleri doğrultusunda düzenlenmediği ve bağımsız denetime tabi şirket statüsünde olunmadığı halde aktifler gerçeğe uygun değerle değerlendirilerek farklar öz kaynaklar hesap grubunda gösterilebilir mi?

SPK'nın 16.12.2011 tarihli kararında, kurul kaydındaki şirketlerin enflasyon düzeltmesi hariç, mahkemece atanan bilirkişi marifetiyle veya gayrimenkul değerlendirme şirketlerince maddi duran varlıkların değerlendirilmesi sonucu ortaya çıkan fonun sermayeye ilave edilmesinin mümkün olmadığı belirtilmiştir. GİB'nin da görüşü bu yönde. Değerleme farkı dipnotlarda belirtilebilir.

Yapılan değer artışları doğrudan vergiye tabi geliri artırır.

Yaratıcı muhasebecilik- muhasebe hilesine dikkat!!!

Saygılarımızla,

Dr. Celal ÇELİK

celal.celik@degerymm.com.tr